УДК 343.9.018:004.9
DOI https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.2.75

АНАЛІТИЧНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ: ІНФОРМАЦІЙНІ ІНСТРУМЕНТИ ТА МЕТОДИ

Ступник Я.В.,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри кримінального права
та правоохоронної діяльності
юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID: 0000-0001-8024-9735

Долинко О.О.,
аспірант кафедри кримінального права
та правоохоронної діяльності
юридичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID: 0009-0006-4797-0532

Ступник Я.В., Долинко О.О. Аналітичне прогнозування у сфері протидії злочинності: інформаційні інструменти та методи.

У статті досліджено сутність та компоненти інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронних органів у боротьбі зі злочинністю. Розкрито методологічні підходи та основні завдання інформаційно-аналітичної діяльності оперативних підрозділів.

Визначено, що належне інформаційне забезпечення становить невід'ємну складову результативного функціонування будь-якої соціальної системи, включаючи механізми протидії кримінальним проявам. Особлива увага приділяється сучасним тенденціям розвитку інформаційних технологій, які активно інтегруються у сферу боротьби зі злочинністю. Процеси трансформації вихідних даних нині автоматизовані, що сприяє створенню спеціалізованих систем опрацювання кримінологічної інформації, автоматизованих пошукових платформ та систем управління.

Аналіз кримінологічних даних є фундаментальною основою для ефективної профілактики злочинів, протидії злочинності та прогнозування кримінальної активності. Завдяки аналітичному опрацюванню зібраних даних правоохоронні органи отримують можливість оцінювати оперативну ситуацію на підконтрольних територіях, відстежувати зміни у загальній злочинності та окремих її категоріях, а також розробляти комплексні превентивні заходи.

Ключовою характеристикою інформаційно-аналітичного забезпечення визначено формування кінцевого аналітичного продукту шляхом поєднання традиційних дослідницьких методів із сучасними аналітичними техніками, що забезпечує отримання достовірної інформації.

Зроблено висновок, що застосування методології інформаційно-аналітичного забезпечення у вивченні злочинності та її детермінантів дозволяє оптимально інтегрувати відповідні структури та процедури в систему протидії. При цьому зміст такого забезпечення виходить за межі простого аналізу даних для оперативних цілей і застосовується для вирішення значно ширшого спектру завдань протидії злочинності за різними напрямками.

Перспективним напрямком розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення є впровадження предиктивної аналітики, яка дозволяє не лише реагувати на вже скоєні злочини, але й прогнозувати потенційні кримінальні загрози. Використання багатофакторних моделей аналізу та великих масивів даних створює можливості для раннього виявлення криміногенних чинників та зон підвищеного ризику. Це, своєю чергою, дозволяє оптимізувати розподіл ресурсів правоохоронних органів та зосередити превентивні заходи на найбільш проблемних напрямках, значно підвищуючи ефективність системи протидії злочинності в цілому.

У статті наголошується, що удосконалення кримінологічних методів впливу на злочинність залишається пріоритетним завданням як для наукової спільноти, так і для правоохоронної практики, які спільно формують систему протидії злочинності та охоплюють сферу діяльності відповідних суб'єктів.

Ключові слова: злочинність, заходи протидії, кримінологічне забезпечення, інформаційне забезпечення, аналітика, бази даних, джерела інформації.

Stupnyk Y.V., Dolynko O.O. Analytical forecasting in the field of crime prevention: information tools and methods.

The article examines the essence and components of information and analytical support for law enforcement agencies in the fight against crime. The methodological approaches and main tasks of information and analytical activities of operational units are revealed.

It is determined that proper information support is an integral part of the effective functioning of any social system, including mechanisms for combating criminal manifestations. Special attention is paid to modern trends in the development of information technologies, which are actively integrated into the field of combating crime. The processes of transforming source data are now automated, which contributes to the creation of specialized systems for processing criminological information, automated search platforms and management systems.

Criminological data analysis is a fundamental basis for effective crime prevention, combating crime and predicting criminal activity. Thanks to the analytical processing of the collected data, law enforcement agencies are able to assess the operational situation in the controlled territories, track changes in general crime and its individual categories, and develop comprehensive preventive measures.

The key characteristic of information and analytical support is the formation of the final analytical product by combining traditional research methods with modern analytical techniques, which ensures the receipt of reliable information.

It is concluded that the application of the methodology of information and analytical support in the study of crime and its determinants allows for the optimal integration of relevant structures and procedures into the counteraction system. At the same time, the content of such support goes beyond simple data analysis for operational purposes and is used to solve a much wider range of tasks of countering crime in various areas.

A promising direction for the development of information and analytical support is the introduction of predictive analytics, which allows not only to respond to already committed crimes, but also to predict potential criminal threats. The use of multifactor analysis models and large data sets creates opportunities for early detection of criminogenic factors and areas of increased risk. This, in turn, allows you to optimize the allocation of law enforcement resources and focus preventive measures on the most problematic areas, significantly increasing the effectiveness of the crime prevention system as a whole.

The article emphasizes that improving criminological methods of influencing crime remains a priority task for both the scientific community and law enforcement practice, which together form the crime prevention system and cover the scope of activities of the relevant subjects.

Key words: crime, countermeasures, criminological support, information support, analytics, databases, sources of information.

Постановка проблеми. Дослідження ефективності протидії кримінальним явищам переконливо свідчить, що неможливо задовольнити соціальні очікування без належно структурованої та результативної системи кримінологічного забезпечення відповідної діяльності.

Система кримінологічного забезпечення правоохоронної діяльності становить комплекс імплементації кримінологічних знань у практичну площину через компетенції, методологічні та тактичні настанови, технічний інструментарій і процедури їх застосування з метою протидії злочинним проявам та превенції правопорушень. Необхідно констатувати, що в сучасних українських реаліях організаційні механізми правоохоронної системи щодо регулювання зазначених відносин не відповідають характеру та масштабу кримінальних загроз національній безпеці. Відтак, комплексне вивчення інформаційно-аналітичного компоненту протидії злочинності уможливить розуміння об'єктивних умов і закономірностей інформаційних потоків, зокрема кримінологічного характеру, та ідентифікацію чинників, що здійснюють як конструктивний, так і деструктивний вплив на даний процес.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо інформаційно-аналітичного забезпечення боротьби зі злочинністю завжди були в фокусі уваги таких вітчизняних вчених – криміно-логів, як О.М. Бандурки, О.М. Джужі, О.Г. Кальмана, О.М. Литвинова, В.Я. Тація, С.А. Шепетько та інших. Адже економічні та соціальні процеси, зумовлені великою кількістю внутрішніх та зовнішніх загроз, їх криміналізація, а також мінливий кількісний та якісний характер потребують вчасного виявлення та всебічного наукового дослідження. А питання, пов'язані із заходами інформаційно-аналітичного забезпечення, вимагають постійного, більш детального розгляду та наукового обґрунтування.

Мета статті – визначити проблемні питання інформаційно-аналітичного забезпечення протидії злочинності та надати практичні рекомендації для їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Інформаційно-аналітичне забезпечення протидії злочинності передбачає вдосконалення системи статистичного обліку і звітності в країні, інформування про

стан, динаміку, структуру злочинів, критеріїв оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів, збору необхідної й достатньої інформації для ефективної діяльності суб'єктів профілактики і прийняття відповідних управлінських рішень щодо запобігання злочинності [1, с. 193].

Основним завданням системи кримінологічного забезпечення протидії злочинності є підвищення наукового і технічного рівня практичної діяльності [2, с. 34]. Застосування сучасних науково-технічних засобів розглядається кримінологами лише як один з ефективних шляхів розв'язання складних проблемних ситуацій [3, с. 103–105]. Можливості їхнього використання повинні розширюватися, насамперед, за рахунок широкого впровадження комп'ютерних технологій в кримінологічний процес [4, с. 78].

У сучасних умовах складовою частиною кримінологічного забезпечення протидії злочинності є інформаційне забезпечення.

Інформаційне забезпечення є обов'язковою умовою ефективності діяльності будь-якої соціальної системи, у тому числі й системи протидії злочинності. Без наявності інформаційних зв'язків у системі не можна говорити про яку-небудь взаємодію між її елементами і про існування самої цілісності. Інформаційні потоки, їхній рух у соціальних системах у теорії систем розглядаються як самостійні системи і називаються системами зв'язку [6].

Всіх суб'єктів інформаційного забезпечення протидії злочинності можна поділити на три категорії.

Перша категорія – особи, що надають інформацію, одержання якої може допомогти підвищенню ефективності протидії злочинності. До неї відносяться особи, які в силу своїх обов'язків займаються пошуком, виявленням і збором інформації (слідчі, оперативні працівники, а також громадяни, що виявили ознаки злочину або серйозного правопорушення).

До другої категорії суб'єктів інформаційного забезпечення протидії злочинності відносяться співробітники правоохоронних органів, в обов'язки яких входить:

– одержання (збір) кримінологічної інформації від суб'єктів інформаційного забезпечення першої категорії;

– накопичення і упорядкування зібраної інформації, її обробка, зберігання і видача зацікавленим службам правоохоронних органів за запитами установленого зразку.

Цю категорію суб'єктів складають працівники інформаційних підрозділів органів внутрішніх справ та інших правоохоронних органів.

Третю категорію суб'єктів інформаційного забезпечення становлять співробітники правоохоронних органів, яким для здійснення оперативно-службової діяльності необхідне одержання зібраної й обробленої інформації, що становить оперативний інтерес (слідчі, оперативні працівники Національної поліції України).

Об'єкт – філософська категорія, що виражає те, що протистоїть суб'єктові в його предметно-практичній і пізнавальній діяльності.

Об'єктом інформаційного забезпечення протидії злочинності, у широкому сенсі, є будь-яка інформація, що становить інтерес при здійсненні кримінологічного впливу, що може бути представлена в різних формах. До таких форм можна віднести:

– довідкові обліки, які містяться в інформаційних підрозділах органів внутрішніх справ;

– інформаційні масиви різних державних і недержавних установ і організацій (наприклад, бази даних, що містять відомості про жителів населеного пункту, працівників підприємств і організацій, картотеки медичних установ та ін.);

– регіональні бази даних науково-технічної інформації, розвиток яких є найбільш перспективним напрямком інформаційного забезпечення науково-технічними відомостями практичних працівників правоохоронних органів;

– методичні й практичні рекомендації з організації запобігання кримінальним правопорушенням;

– дані кримінальної статистики.

У процесі інформаційного забезпечення відбувається перманентна взаємодія суб'єкта з об'єктами інформаційного середовища. Сутність цієї взаємодії полягає в тому, що інформацію можна: створювати, передавати, сприймати, використовувати, запам'ятовувати, приймати, копіювати, формалізувати, поширювати, перетворювати, комбінувати, обробляти, ділити на частини, спрощувати, збирати, зберігати, шукати, вимірювати, руйнувати тощо.

Зберігання отриманої кримінологічної інформації на сучасному етапі розвитку інформаційних технологій здійснюється у двох формах: твердій або паперовій (протоколи, повідомлення, матеріали кримінальних проваджень, статистичні та інформаційні карти) і електронній (формування і ведення комп'ютерних баз даних).

На сучасному етапі розвитку інформаційних технологій, їхнього активного впровадження в сферу протидії злочинності процеси перетворення (формалізації) вихідних даних (інформації) поставлені на рейки автоматизації, що дозволяє створювати автоматизовані системи обробки криміноло-

гічної інформації і на цій основні автоматизовані інформаційно-пошукові системи, а також автоматизовані системи управління.

Обробка інформації тісно пов'язана з її подальшим аналізом. Адже саме зіставлення даних, фактів, обставин, відомостей породжує процес, результатом якого є або розв'язання складного кримінологічного завдання, або науково-практична гіпотеза, що вимагає перевірки, тобто той енергетичний імпульс, що лежить в основі прийняття рішень, дій, подальшого пошуку [6, с. 88].

Без аналізу кримінологічної інформації неможлива чітко налагоджена робота не тільки із запобігання злочинам, але і протидії злочинності, здійсненню прогностичних заходів. За допомогою аналізу зібраної інформації суб'єкти протидії, зокрема правоохоронні органи, оцінюють оперативну обстановку на території обслуговування, відслідковують динаміку росту як злочинності в цілому, так і окремих видів злочинів, розробляють плани проведення комплексних заходів щодо запобігання злочинам.

Обмін кримінологічною інформацією в системі протидії злочинності проходить на кількох рівнях:

1. Рівень внутрішньовідомчого обміну – обмін інформацією між службами і підрозділами органів внутрішніх справ або інших правоохоронних органів.
2. Рівень міжвідомчого обміну – між органами внутрішніх справ і органами прокуратури, Служби безпеки України тощо.
3. Міжнародний (міждержавний) рівень – участь представників України в міжнародному обміні інформацією із країнами СНД, а також країнами-учасниками Інтерполу і Європолу.

З урахуванням вищесказаного, можна зробити висновок про те, що інформаційне забезпечення протидії злочинності та запобігання злочинам являє собою:

по-перше, складну, багатогранну діяльність служб і підрозділів правоохоронних органів, спрямовану на одержання кримінологічної інформації, її зберігання, обробку, передачу і використання з метою вирішення завдань протидії злочинності;

по-друге, систему збору і одержання інформації із внутрішніх і зовнішніх джерел, схем інформаційних потоків, що циркулюють у ході процесу здійснення кримінологічного впливу, а також методологію використання наявних баз даних кримінологічної інформації і побудови нових баз даних.

Для того, щоб зібрана, зафіксована і систематизована інформація використовувалась в практичній діяльності належним чином, вона повинна бути піддана аналітичній обробці. Без своєчасного аналізу (зафіксованих) даних, інформація втрачає актуальність. Кримінологічна інформація, маючи загальні властивості інформації, не є в цьому випадку виключенням. Тільки вчасно проаналізована інформація дозволяє формулювати пошукові гіпотези, розробляти завдання впливу на злочинність, корегувати програмні заходи щодо протидії злочинності і т.д.

Під аналітичною роботою в системі протидії злочинності варто розуміти процес осмислення різноманітних даних, що дозволяють приймати своєчасні рішення в ході здійснення правоохоронної діяльності й запобігання злочинам і забезпечують їх ефективність. В основі такого аналітичного процесу лежить діалектичний метод пізнання об'єктивної реальності, що дозволяє трансформувати збирання інформації у практичні рішення, спрямовані на досягнення поставлених завдань по боротьбі зі злочинністю.

Під час аналізу стану справ щодо протидії злочинності за допомогою відповідних засобів та методів вирішуються особливо складні завдання по виявленню та вивченню причин та умов відповідних процесів, накопиченню, узагальненню та класифікації різноманітних відомостей про явища, структури і процедури, що мають відношення до цієї діяльності.

Безпосередній перехід до організації і тактики ведення цієї роботи необхідно випередити зверненням до більш широких категорій, що лежать не тільки в сфері протидії злочинності, але і відображають оцінку наявних оперативних сил, ситуації, якостей протиборчої сторони та визначає образ дій і лінію поведінки суб'єктів протидії.

Організація протидії злочинності потребує аналізу відкритих джерел інформації, здійснення тривалих операцій з використанням можливостей оперативного впровадження, за спеціальними програмами, націленими на встановлення „уразливих" місць, підготовку аналізів для здійснення подальших розробок, спрямованих на прийняття соціально корисних управлінських рішень.

Існуюче протиріччя між законодавчо невизначеним переліком форм протидії злочинності, усталеною практикою її ведення і неможливістю встановлювати латентні, глибоко замасковані суспільно небезпечні процеси різного характеру, кримінальні структури і зв'язки, пособників на публічно-інформаційному і політико-корупційному рівнях переконливо доводить необхідність звертатися до новітніх пошукових методів [6].

Їх виникнення стало можливим у зв'язку зі стрімким розвитком інформаційних процесів. Відомо, що певний вид аналітики припускає наявність об'єкта кримінологічного інтересу і поєднаного з ним (однопорядкового) інструментарію пошуку відповідних даних, що дозволяють вичленувати,

знайти, встановити у колосальному обсязі відомостей, потенційним носієм яких є цей об'єкт, шукану інформацію, що має соціальне звучання і оцінюється як кримінологічна. Інформаційні сигнали про причини та умови злочинів (злочин породжує інформацію, і будь-яка зміна, внесена ним у навколишнє середовище, є інформацією) містяться і у загальносоціальній інформації. Тому одним із завдань системи аналізу протидії злочинності є встановлення цих сигналів, ідентифікація їх у ході кримінологічної діяльності в усій сукупності носіїв інформації як деліктної для наступної переробки в потенційно оперативну, управлінську тощо.

Завдання аналітичного забезпечення протидії злочинності на цьому рівні робить необхідним додаткове формування наступних структур і функцій:

– центра збору інформації про причини та умови злочинів;
– індикативної методики спостереження за оперативною обстановкою, ситуацією, заснованою на фіксації правопорушень, подій і осіб, причетних до цього;
– проведення оперативних експериментів для виявлення кримінально „уразливих" об'єктів.

Особи, що здійснюють інформаційний пошук в рамках аналітичного забезпечення протидії злочинності, повинні знати, що одержання прямої інформації є важким завданням і в більшій своїй частині зв'язана зі збором і аналізом фактів непрямого характеру, які, при відповідній обробці, інтерпретації і порівнянні виступають як ознаки індикаторів, що свідчать про ту або іншу загрозу об'єктам правоохорони.

Кримінологічна інформація, пов'язана зі злочинністю, складається також з інших функціональних елементів, які відображають велику кількість різних моментів, що мають пряме або непряме відношення до основної діяльності об'єкта. Вона, як правило, складається з таких елементів:

– економічна і фінансова інформація;
– відомості про можливості об'єкта в технічному відношенні;
– національно-географічні відомості;
– соціологічна інформація про кадровий склад працюючих на об'єкті;
– політична інформація, включаючи відомості про можливості владних і правоохоронних органів, приватних служб безпеки на території (об'єкті);
– інша інформація про злочинність (наприклад, тип злочинності, питома вага різних злочинів, рівень впливовості й форми впливу організованої злочинності, наявність підконтрольних підприємств, інтенсивність вивозу наркотичних засобів).

Схема, основні етапи складання аналізу стану протидії злочинності представляється у наступному вигляді: виробляється розгляд проблеми загалом; встановлюється коло фахівців-експертів; розробляються ключові питання і відбувається відсіч другорядних питань; визначається коло джерел інформації, виробляється оцінка і предметна класифікація отриманих зв'язків; оцінка і тлумачення наявних даних.

Інформаційно-пошукова робота в рамках аналітичного забезпечення протидії злочинності проводиться різними методами, але завжди з урахуванням конкретної ситуації, а також важливості одержаних даних для оперативного інформування органів влади.

Однією з головних проблем при цьому є з'ясування того, які види інформації про злочинність необхідно збирати. Після цього можливо проведення суцільного аналізу матеріалів з відповідної тематики. Таким чином, застосування різних методів аналізу стосовно доступної інформації про злочинність націлюється на встановлення характеру взаємозв'язків між наступними основними елементами: зміст і спрямованість інформації; належність її до встановлюваних фактів; її зв'язки із супутніми джерелами та фактами.

Процес роботи з носіями інформації при аналізі протидії злочинності носить традиційний характер і складається з наступних етапів:

1. Збір і первинна обробка (кожен співробітник повинен знати, що вже зібрано по проблемі і якої інформації бракує).
2. Власне аналіз, основу якого складає знаходження причинно-наслідкових зв'язків фактів і явищ.
3. Оцінка інформації, розробка аналітичного продукту, відсіювання, сортування, визначення вірогідності, формулювання висновків.
4. Поширення інформації, де головним є вирішення проблеми зацікавленості, переконливості підготовленого документа і можливе засекречування.

Основний метод, застосовуваний для підготовки значимих оцінок та аналізів в сфері протидії злочинності – це порівняння фактів, подій, показників, тобто різнорідної інформації із ключовим фактом (індикатором), намічуваної події. Як базове знання може виступити відправна оперативна інформація. У ряді випадків завдання аналітичного плану вважається досягнутим, коли аналітик об'єктивно доходить до збігу відомостей з об'єктивно незалежних джерел по „кумулятивному" принципу.

Індикатори здобувають реальну значимість тільки у світлі базових даних про явища, а також оцінки цих фактів по інших джерелах. Індикатори, у цьому випадку апріорі, заздалегідь вказують на необ'єктивність, неповноту інформації тощо.

У сфері інтересів співробітників аналітичного сектору оперативних підрозділів правоохоронних органів повинні перебувати ті інформаційні матеріали, які містять певні сигнали про причини та умови злочинів. Для систематизації цих даних і може бути використана спеціальна накопичувальна справа.

Обмеження впливу і ролі окремих факторів злочинності представляється можливим здійснити на шляхах застосування розглянутих вище аналітичних методів, що поєднують зі спеціальними прийомами аналітичної роботи. Важливою її складовою частиною є спеціальні соціологічні методи, застосовувані відносно аналізу документальних джерел з елементами спеціальної соціологічної обробки поширеної інформації [6, с. 121].

Ця методологія та інші спеціальні методи роботи із цими відомостями націлена на знаходження причинно-наслідкових зв'язків, взаємодії фактів і явищ, тобто використання різних методів при аналізі стану протидії злочинності.

Як відомо, аналіз – це процедура уявного розчленовування явища, процесу на частини, ознаки, властивості, відносини. Процедури аналізу входять органічною складовою частиною в методологію інформаційно-аналітичної роботи, у рамках якої експерт переходить від констатації конкретного злочину, до виявлення його властивостей, будови, складу, ознак, що дозволяє вийти на новий рівень відносин. Тобто механізм протидії злочинності, зокрема через виявлення її причин та умов, несе у собі аналітичну складову і може бути розглянутий та вивчений з позицій та із застосуванням сукупності ознак, характерних для розгорнутого визначення аналізу.

Так, внутрішніми, іманентно властивими змісту аналізу його ознаками є: встановлення однакової (з погляду деяких відносин) структури предметів класу, що дозволяє «... переносити знання, отримане при вивченні одних предметів, на інші або розчленовування загальних властивостей предметів і відносин між предметами на складові; поділ множини предметів на підкласи». Тут названі типові аналітичні прийоми, застосовувані в спеціальній інформаційно-аналітичній діяльності щодо протидії злочинності.

В.С. Овчинський, розглядаючи можливості аналітичного забезпечення, вказує на «... поєднання різних сфер знань (економічних, правових, політичних, психологічних, історичних, етнічних тощо)» [6], якими оперують співробітники оперативно-розшукових органів при виявленні причин та умов злочинів.

Найважливішою ознакою інформаційно-аналітичного забезпечення протидії злочинності виступає те, що остаточний продукт аналітики формується шляхом застосування класичних методів дослідження (основи) у поєднанні з правильними методами аналітичної роботи; у результаті поєднання цих компонентів утворюється міцна тканина, надійна інформація.

Наведемо, як представляється, ключовий момент, що формує підстави звертання до використання інформаційно-аналітичних методів забезпечення протидії злочинності. У практичному плані розкриття суті цих вимог і накладення їх на найважливіші елементи аналізу дозволяє створити своєрідну матрицю досить універсального характеру:

1. Підхід до вирішення будь-якого інформаційного завдання залежить від того, у яких цілях буде використаний продукт, що позначається на формах і методах роботи.
2. Визначення понять – важливо встановити точний зміст кожного терміна, який зміст ми в нього вкладаємо.
3. Використання наявних джерел: інформаційна сировина повинна зберігатися системно; необхідно з'ясувати ймовірні можливості і межі використання кожного джерела, в якій мірі дані, що містяться в них, підтверджують або спростовують один одного (повторне вивчення джерел різного рівня і встановлення розходжень в інтерпретації відомостей є одним із прийомів аналітичної роботи).
4. Розкриття значень фактів („збільшення їхньої корисності") – ця вимога вимагає з'ясування змісту прихованих фактів шляхом тлумачення їх з позицій певних інтересів, порівняння наявних даних з аналогічними даними з іншого часу або з даними того ж роду по іншій території або особі, по яких є вичерпна картина.
5. Встановлення причини і наслідків, тобто з'ясування рушійних сил подій, що представляють оперативний інтерес.
6. Урахування супутніх факторів, що розглядаються як фон детермінації, наприклад: національна обумовленість характерних рис, вплив (ступінь і форми) на зміст особистих, ділових зв'язків, ділового оточення, контактів, зміст прийнятих рішень, відданість груповим (клановим) інтересам.

7. Визначення тенденцій розвитку. Ця вимога вимагає оцінки можливого напрямку розвитку подій у майбутньому: відповідно до цього встановлюється, чи розвивається досліджуване явище по висхідній або спадній лінії і з якою швидкістю, чи є тенденція незмінною, стійкою або циклічною.

8. Визначення ступеня вірогідності: враховується точність даних, точність матеріалу і ступінь правильності оцінок і висновків.

9. Висновки є наслідком з поставленої мети і робляться у формі відповіді на запитання „Що означає дане явище?".

Практичний зиск застосування аналітичних та інформаційних процедур у сфері забезпечення протидії злочинності з використанням різних джерел інформації, полягає в наступному:

– ця робота є єдино прийнятним інструментом, що дозволяє системно висвітлювати взаємозв'язки в різних складових детермінаційного комплексу даного явища;

– аналітичні методи повинні передувати прихованим методам пошуку інформації, які вимагають значних витрат часу і зусиль (зовнішнє, електронне спостереження, застосування інших витратних оперативно-розшукових заходів);

– спеціалізований контент-аналіз інформаційних матеріалів, що відносяться до криміногенного інформаційного впливу, може вказувати на ознаки відповідної категорії протиправних явищ, профіль і спеціалізацію злочинної організації та інші аспекти, що надалі можуть бути використані в цілях розробки тактики протидії та викриття злочинної діяльності ОЗГ;

– інформаційно-аналітичні методики є досить ефективними в умовах, коли оперативні можливості у виявленні причин та умов певних явищ та процесів, пов'язаних зі злочинністю, обмежені.

Отже, методологія збору інформації при аналізі стану протидії злочинності повинна включати наступні елементи:

1) базову інформацію для порівняння;

2) поточну інформацію про причини та умови певних явищ та процесів;

3) оціночні категорії, що позначають ті види прогнозу, які містять попередження, що у свою чергу обумовлює наявність системи індикаторів, що дозволяють упевнено діяти в системі відбору причин та їх наслідків.

Таким чином, наведені методи інформаційно-аналітичного забезпечення протидії злочинності дозволяють виявляти необхідні дані у найбільш раціональній формі не тільки на стадії встановлення характеру шкідливих наслідків, але й на стадії упередження їх настання.

Висновки. Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що використання методології інформаційно-аналітичного забезпечення протидії злочинності, причини та умови цього явища, дозволяють оптимально інтегрувати ці структури та процедури в систему відповідного механізму. При цьому змістовні компоненти названого забезпечення не зводяться винятково до аналізу і обробки відомостей в оперативно-службових цілях, а застосовуються для вирішення набагато більш широкого кола завдань протидії злочинності за усіма напрямками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кальман О.Г. Проблеми вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення протидії злочинності. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика).* 2007. № 16. С. 193–202.
2. Горьовий Л.Є. Комп'ютеризована система інформаційно-аналітичного забезпечення законотворчої та правозастосовної діяльності: посібник. К.: Парламентське вид-во, 1998. 149 с.
3. Юхно А.О., Юхно О.О. Актуальні аспекти застосування новітньої і спеціальної техніки при запобіганні, розкритті та розслідуванні злочинів. *Південноукраїнський правничий часопис.* 2007. № 4. С. 103–105.
4. Салтевський М.В., Литвинов А.Н., Чернець Н.Г. Проблеми протидії злочинності у сфері комп'ютерних технологій: Навчально-практичне видання. Юркнига, 2006. 96 с.
5. Гладкова Є.О. Удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення боротьби зі злочинністю // *Використання спеціальних знань органами досудового розслідування у протидії кіберзлочинності*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (12 листопада 2014 р., м. Харків). Харків: ХНУВС, 2014. С. 129–133.
6. Ступник Я.В., Литвинов О.М. Кримінологічний аналіз механізму протидії наркозлочинності: монографія. Харків: Ніка Нова, 2012. 193 с.